

P O L G Á R T Á R S.

Társadalmi, ipar, kereskedelmi, tanügyi s közgazdasági lap.

Előfizetési díj: egy évre 6 frt., félévre 3 frt., negyedévre 1 frt. 50 kr.
Az előfizetési díjak Kutasi Imre könyvnyomdájába intézendők.

Megjelen minden vasárnap.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: kismesteru. 1335. sz.

Hirdetések: a legutányosabb árszámítás mellett a kiadóhivatalban vétetnek fel.
Bélyegdíj minden közlésnél: 30 kr. — Nyílt tér petit sora 20 kr.

Tisztujtítás előtt.

— Alkalmi csevegés. —

H.-Böszörmény, nov. 2.

A táborítzések kigyulnak, a lobogók meglógnak s ha bár a döntő ütközet csak két hónap múlva következik is be, már folyanak az apróbb csatározások nyíltan, titkosan egyaránt.

Itt, amott egy reménybeli candidatus ólálkodik, figyelő állást vesz, szimatol, azután neki áll és fegyverét — a tollat bemártja kombinációinak epével szinigitelt calamusába s a közvélemény köpenyegé alatt, azonban óhajásainak sugalmazása után dictandó írja meg a restaurationalis közleményeket.

De miként a vízbe dobott kő, mely mindig nagyobb, de annál gyengébb s végre elenyésző hullámgyűrűket ver maga körül, aként mosódnak szét az ilyen phantasmagoriák is, s nem marad egyéb hátra a küzdelem terén — a sajtó hasábjain, mint az „abzug” vítékek hullái, melyek felett a feledés ragadozó madarai osztzkodnak!

Igy történik ez mindenféle fajtájú restauratio előtt, s gyakran találkozunk a lapok hasábjain névtelen nevekkel, melyek nyomtatásban talán sohasem láttak volna máskülönben napvilágot, ha néha annak idejében a partie-cédulán nem, — a sajtó partie-cédulája pedig mégis csak jobb, mint a másik gyászkeretű, mely csak a feltámadás napján igazolandó be.

A hír szárnyára kapott névtelen nevek viselői aztán önelégült mosolylyal élvezik az „első lépés örömeit,“ most már számlálgatni kezdik a voksok mennyiségét; Sz... városban születtem, onnan csak kapok 20 votumot, — B... községben van egy fél szellértelkem, onnan 10-et, — T... község bírja komám, az csak szerez 8-at, — S... község regale haszonbérletjének, Mozesnek 2000 frtjával vagyok adósa, csak nem veszett meg, hogy ellenem szavazzon, és így tovább, tovább, — míg végre felvirad a nagy nap hajnala és miként az éltető napsugarak eloszlatják a föld ködét, aként foszlanak szét a candidatus jövevény álmadozásai a beadott voksok mathematicai igazságától.

Vége! megbuktunk!

Haj de hát így van az, nincs választás bukás nélkül, s nincs bukás kiábrándulás nélkül, — kiábrándulás ama hiszékenységéből, melyet a választó négy szem-

közi birhatásai, a connexiókba vetett reménység csepegtettek jótékony lelkébe.

Minden választó furfangos és kell, hogy az legyen bizonyos mértékben, ha csak meg akar szabadulni ama kellemetlenségektől, melyeknek a rábeszélés, kézzel fogható capacitálás kísérletei által ki van téve, — a megvesztegetésről nem is szólunk, — azért aztán legtöbbször érvevényre jut ama példabeszéd igazsága: „Igd meg, ne add meg, nem szegényít az meg.”

Könnyű a furfangos választónak, hiszen titkosan szavaz, sőt ha teheti, írását is elváltoztatja, midőn a scartétát beadja, ki meri rá fogni, hogy nem urambátyámra szavazott, kivel olyan jó izüen boroztatott viradtig, avagy nem uramöcsémre, kinek „kutyabőrét” még kétségbe sem vonta, — nem tartozik senkinek felelősséggel.

De van a választókban jó akarat is, és a neki busult candidatus szereti megvizsgálni, és reményt akar nyújtani a jövőre, így szólván hozzá: „ne busulj öcsém, másképp lesz az a jövő választáskor — hat év múlva” S a bukkott candidatus, ki hat évig megint korteskedhetik, elszomorodott szívvel sohajt fel, „vajon hogy is lesz csak — hat év múlva?”

B. I.

— Lesz már prof. konvent! Vay br. a magyarországi prof. egyházkerület konventi tagjait e hó 15-ére hívta össze Budapestre. Előleges értekezlet tartatik 14-én. Azonban a tisztántuli egyházkerület tagjai már e hó 13-án felrúdulnak, hogy ott maguk közt megbeszéljék ideje korán a teendőket. Gondoskodunk, hogy a konventen lapunk külön tudósító által legyen képviselve.

— Maradnak a városok. A belügyér kiadta ugyan a rendeletet, hogy a városi törvényhatóságokban is meg legyen a tisztujtítás még ez évben. Úgyde a miniszter táviratilag visszavonta a rendeletét. A megyéken foly a munka.

— Mégis bunda a bunda! Az orosz hadsereg Plevnánál első szállításoként 15 ezer szibériai bundát kapott. Már előre is kíváncsiak vagyunk az oroszok medvetancára, a kiknek rövid idő alatt Ozmán pasa fogja huzni a talp alá valót, mi közben majd ékesen püfög a bunda, hogy a mennybe hallik csattanása. Ugy legyen! Most jön a 4-ik és utolsó felvonás Plevnánál.

Annai fényes győzedelmet...

Annai fényes győzedelmet

Nem hallott még a világ!...

Borzasztó is az a fegyver,

Mely a zsarnokságra vág!

Egy-egy boszuálló chérub

Minden török katona, —

Vezérelje Allah őket

S a honáért vérezőnek,

Legyen áldott szent pora!

Rémesen döngnek az ágyuk,

Nékiek szép zene ez;

Mert jól tudják, hogy ez a vad

Zsarnok haláldala lesz!

És rohannak lelkesedve

Mint a lángoló vihar...

Ily nép nem lehet elveszve,

Kit szabadság, e szent eszme,

Hevit fény sugarival.

Csak előre! mindelőbbre,

Győzelemnek szárnyain!

Kergessetek a pokolra

Minden vérszopó Kaint.

S a zsarnokság hogy ha megdől

Fegyvereitek alatt,

S a szabadság napja ébred:

Ti lesztek, kiket a népek

Mindörökké áldanak!

Kovács József.

A székelyek.

Irta: Dolinay Gyula.

Hazánk keleti határszélén, ott, hol a Kárpát hegység a leghatalmasabb bérc-övel határolja kis hajlásban Moldva-Olahországtól birodalmunkat: laknak a székelyek. Őt vármegyéből áll az ő kis országuk, u. m. Torda-Maros, Csik, Udvarhely, Háromszék és Torda-Aranyos megyékből. Ez utóbbiban csak igen kevés székely lakik. Hajdan, de sőt még csak pár évvel ezelőtt is székelyeknek nevezték a székelyek által lakott megyéket, így: Maroszsék, Csikszék, Háromszék, Udvarhelyszék, Aranyoszsék. Csak ujabban tettek vármegyékké az országgyűlés által, mely az egész ország megyéit ujonnan rendezte, a kir vármegyéket eltörölte, a girbe-gurba határuitakat kikerekítette.

A székelyek közel másfél ezer év óta laknak ugyanazon helyen. Még a nagy Attila hunjaitól szakadtak el.

Attila halála után hun őseink nem tudtak megegyezni, hogy Attila fiai közül melyiket válasszák vezérülük. Egy rész Csabát, a másik pedig Aladárt akarta Paizsra emelni. Ebből viszálykodás, később vérengző háború támadt, két részre szakadt a boldogtalan hun nép és iszonyu

csatára készült. Testvér testvér ellen fente fegyverét. Ezer és ezer világvérő hun hős esett egymás gyilkójától. A csatát Csaba serege nyerte meg, s így ő lett a vezér. De a legyőzött Aladár-pártiak nem ismerték el Csabát vezérnek, de sőt rettenetes bosszút forraltak minden Csabapárti ellen. Öldöklő csatára készültek. Összeszedték magokat, s mint a történelem följegyezte Sicambriánál megtámadták Csaba seregét. Borzasztó volt a harc és tizenöt napig tartott. Tizenöt hosszú napig ontották egymás vért a szerencsétlen hunok. A csatában elhullott a hun nép disze virága, elestek a vezetők, el Attila fiai mind, a vezérség felett viszálykodó Csabán és Aladár között. A szörnyű testvérharcban most Aladár lett győztes. Ekkor aztán a levert Csaba vezér a maga párthíveivel, tizenöt ezer hunnal, kibújdosott az országból. Görögországba menekültek. Onnét pedig a hagyomány szerint visszamentek az ősi hazába, Scythiába.

És a győztes Aladár mi történt? Hívei, a kik a csatában el nem hullottak, szétzüllettek, elvegyültek az itt lakó népek közt. Háromezeren azonban összetartottak, s együtt egy telepet képezve, elvonultak a mai Erdély sziklái közé, és hogy annál nagyobb biztonságban élhessenek, nevüket is elváltoztatták, nem hunoknak, hanem székelyeknek nevezték magukat. Itt, a hegyek rejtkeiben élt e kis nép sok száz esztendőig, míg végre híre hallotta, hogy Ázsiából, az ősi hazából, a hunok utódai a magyarok, közelednek. Ekkor mint egy ember feltámadt a maroknyi nép és elibe sietett az érkező testvér-népnek. Bevezette őket Pannónia földére, és segített nekik elfoglalni, meghódítani ezt az édes hazát.

Névtelen levelek

— a „Polgártárs” szerkesztőjéhez. —

Debrecen, nov. 1.

A debreceni színházi nyugdíjintézetről a helyi lapokban — különösen mióta Leveleki Molnár Agoston e bonyolult ügynek szellőztetését, ezáltal tisztázását, a számadások megvizsgálását tüzte maga elé — számos közleményt volt alkalma a nagyközönségnek olvasni, melyek mindegyike, nem tévedek ha azt mondom, azon meggyőződést érlelhette meg a közönségben, hogy mai napság a jótékony célra alakult intézetek sok részénél nagy lehet ám a huzavona, s még nagyobb a vagyonnak nem helyes kezelése.

E lapok t. olvasói azonban talán nem lévén az ügygel kellőleg tisztában, nem lesz felesleges arra vonatkozólag az 1875-ik év tavaszán szerkesztett s a m. kir. belügyminiszterium által mult év végén megerősített, a debreceni színház nyugdíjintézetének módosított alapszabályiból néhány paragrafust idézni arra nézve, hogy tisztán kitűnjék az, hogy ez intézetnek eredetileg mi volt tulajdonképeni célja, rendeltetése; végül pedig kellő világításba helyezni azt, hogy mennyire tért és térített el a rendeltetésétől és céljától.

Ez alapszabályok első §-a már megmagyarázza, hogy ez intézet célja: véletlen baleset, betegség, előregedés, vagy bizonyos szolgálati évek elteltével nyugdíj vagy segélyt biztosítani a debreceni színház tagjainak, stb.

Állapodjunk meg itt, s constatáljuk mindenekelőtt azt, hogy a debreceni nyugdíjintézet már közel 12 éve létezik, s ez idő alatt az alapszabályokban meghatározott rendszeres működésében semmi oly körülmény által nem akadályoztatott, mely miatt működését beszüntetnie kellett volna, mert hiszen, ha ez eset áll vala elő: akkor az alapszabályok 38-ik §-sa értelmében (melyre még visszatérek) az intézetnek felkellett volna oszolni; de miután ez esemény be nem következett, hanem az intézet tovább működött, méltán bir ama kérdés jogosultsággal: vajlon a debreceni színházi nyugdíjintézet elérte, vagy általában közeledett-e célja megoldásához?

A nélkül, hogy e kérdés felett vitakoznánk, vagy annál huzamosabb időig maradjunk, egész bátorsággal adhatjuk meg a feleletet, hogy a debreceni színházi nyugdíjintézet sem el nem érte kitűzött célját, sem ahhoz nem közeledett.

Célját nem érte el, mert köztudomás szerint létezése óta egyetlen egy tagját se nem nyugdíjazta, sem segélyben nem részesítette. Célját nem közelítette meg (mely abból állott volna, hogy a 32-ik §. szerint is az intézet pénze csupán a fent elmondott célra lett volna fordítható) mert az intézet pénzből közel 21 ezer forintot nem a meghatározott célra fordított, tehát céljához nem is közeledett volna, de attól homlok egyenest eltért.

Azok, kik ez ügyet talán nem tekintik egészen lelkiismeres dolognak, fölhoznak ezen az alapszabály §-sai által szilárdan tá-

mogatott indokok ellen azt, hogy ez intézetnek valamely tagja nyugdíj meg nem nyeresése iránt a nyilvánosság terén még nem jelentkezett, következésképpen talán nincsenek is még az intézetnek ez ideig nyugdíjképes tagjai, s így semminemű mulasztás nem követtetett el, — azoknak ellenvetéseire bizony csak az volna a felelet, hogy az alapszabályokban nem sikerült oly paragrafust fölfedeznünk, mely azon esetben ha az intézetnek nyugdíjképes tagjai nincsenek — azt mondaná: hogy az intézet vagyona, pénze, nyugdíjazás, segélyezésen kívül más célra is fordítható. Itt pedig épen az az eset áll, hogy az intézet pénztárából 21 ezer forint nem nyugdíjazásra, hanem más célra fordított, — oly cselekmény, mely az alapszabályokba ütközik, s melyre a 40-ik §. azt mondja, hogy ha az egylet az alapszabályokban meghatározott célt és eljárást illetőleg hivatáskörét meg nem tartja, a királyi kormány által a mennyiben további működésének folytatása által az állam, vagy az egyleti tagok vagyoni érdeke veszélyeztetnék, — haladéktalanul felfüggesztetik, s ellene a szabályos vizsgálat elrendeltetik.

Ha az első §-usnak további taglalásába akarnánk bocsátkozni, részleteznünk kellene az alapítók által abban lefektetett nemes célnak messze kiterjedő horderejét, mely nemcsak abból állandott, hogy nyugdíj vagy segélyt adott volna a debreceni színházi tagoknak, hanem az elérni szándékolta cél főképen abban a nemes eszmében sarkallott, hogy az adott nyugdíj által a színházi tagok jövőjére nézve megnyugtatót szerzessek, ez által a tagok buzgó közreműködése fokoztassék.

Levelek egy falusi lányhoz.

— Asszonyok! olvashatják. —

Kedves hugom! A halottak estélyén találkoztam veled utószor. Ott láttalak gyászos ruhában egy sírialom mellett térdelni.

Soha sem voltál szebb, mint akkor.

Könyeid gyémántharmanban peregetek alá. De vajon nem voltak-e azok hamis gyémántok?

Hiszen úgy e, az irigység nem tehetne már kifogást ellened. Elég szende voltál. Ajkaid motyogtak is. Láthatták, hogy imádkozol.

Anyád sirjánál leróvtad a kegyelet hálatartozását.

Nagyon szép. Hogy meg ne ijedj, ott vala melletted ama barna ifju is, a kivel csak — este szoktál járkálni.

Midőn a kis harang megszólalt, térdre rogytál, tölesítve imádkoztál. Olykor fel-emeléd kigynult szeméidet a feszületre. Óh ha látott volna egy festő! Kivált

Mikor a honfoglalás nagy művét befejezték a magyarok, Árpád honalapító nagy vezérünk országgyűlést hirdetett, s arra meghívta a honfoglalást segítő székelyeket is. Itt aztán törvénybe foglalták, hogy a székely testvérek a magyarokkal egyenlő urai az elfoglalt földek, hogy a székelyt jobbjágygá tenni nem szabad. Megengedték a magyarok, hogy a székelyek ott válaszszanak maguknak lakóhelyet, a hol akarnak. De ők megelégedtek addigi birtokaikkal, megmaradtak az erdélyi havasok közt, a hol annyi hosszú idő óta, a mai napig is élnek.

A székelyek külön nemzetet képeztek, s az ő otthonukban, székelyükön külön, kis országot alkottak. Az ősi hun törvények, szokások szerint éltek. Vallásuk is az ősi hun vallás volt. Fővezérüket rabonbánnak nevezték s ez volt a legfőbb pap is. Árpád bejövetelekor Zandirhám volt a főrabonbán. Székelyudvarhely mellett mai napig láthatók Budvár romjai, hol lakott a főrabonbán, hol volt a székely nép legerősebb vára. Itt tartották a törvényeket, az áldozási pohárt, s minden más vallási szent ereklyét. Itt áldozott a főrabonbán Hadurnak, itt folytak le a székely nemzeti gyűlések.

A székelyek mindenkor ragaszkodtak ősi szokásaikhoz, vallásukhoz, el lehet képzelni, mily nehéz volt őket a keresztény hitre téríteni, s mily nagy szívfájdalmat okozott nekik, midőn a szent István után következett királyok alatt feldúlták az ő áldozóhelyeiket, a híres Budvart, megsemmisítették mindazon ereklyéket, mik a pogány vallásra emlékeztettek. Csak kevés emléket menthettek meg az ősi hithez ragaszkodó székelyek. A legfőbb ereklyét, az áldozó poharat mégis sikerült elrejtteni s ez mai napig megvan.

akkor, midőn a feszület helyett — amaz ifjura tévedt szemed. Soha tüzezebb szemeket.

De nem a te, hanem a más kegyeleles érzése kiméletből elhagynom e tárgyat. Csak annyit mondom: láttalak!

Ne gondoljátok, lányok, hogy a világ szemé elől el lehetne rejteni.

Azért legjobb — a nyíltság.

Dr. Tolle.

Budapestről. Hans Makart,

a világhírű képművész a fővárosban időzött. Ide utazásának művészeti célja volt. A királyné nov. 10-én Angliába utazik, hol hosszabb időt fog tölteni. Halottak napján Forinnyak, Vörösmarty, Kisfaludy, Sárossy, Bernáth Gáspár, Deák sirmunkácsnál az egyetlen ifjúsági emlékbizottság tartották. Matics Antal plebánus sajtópert indított a „Zastava” szerkesztője Popovics ellen egy cikk miatt, melyben személyét sértésekkel illetik. Jókai Mór legújabb regényét a „Névtelen várt” a bécsi „Presse” mártól kezdve tárcájában hozza.

Nézzünk a jövőbe!

— Uj megye —

Kisújszállás, oct. 31.

Csendes, rejtjelmes mozgalom uralkodik körülünkben, november 1-ke nagy, fontos nap lesz városunkban. Nagy dolog lesz akkor, melynek előzménye, legalább az én tudtom szerint ki világi dolgokba nem avatkozom, igen csendes, sőt némának is mondható. E nap az egész egyesített Jásznagykunszolgalmegyére döntő erejű leend. No de mit szaporított a szög, e napon fog megtörténni a megyei bizottsági tagok megválasztása.

Miután minden falu, város választottjai által befolyhat a haza közügyei tárgyalásába nagyon fontos s hazai közérdekű dolog a megyei bizottsági tagok megválasztása. A milyen hazafiúi érület, a milyen tapasztaltság és tudományos képesség, a milyen fedhetlen jellem utja, és nemes erkölcsű lény a választottakban, olyan lesz az egész megyének erkölcsi ereje, hatalma, intézkedéseinek sikere vagy sikertelensége.

Jászkunkerületi és vármegyei elem fog most itt összegyűlni, e két némileg külön szervezeti, szokású és előjogi elem fog most egyesülten megyei bizottságot alkotni.

Legyenek tiszta lelki, fedhetlen erkölcsű önzetlen jellemű és képezett férfiak. Adja isten, legyenek a nép választottjai. — Népi te rajtad függ most a megye szép jövője.

K. Hajdu Lajos.

Carneval ezen két latin szóból származik caro = hús, és vale = Isten áldjon meg, légy boldog! A carnevalnak nevezett időszakot ugyanis a böjt követi, a midőn is a húsnak a k i s t e n h o z z á d o t kellett mondani. Innen — e félig tréfás — nevezet, mely később aztán a farsang fogalmára használtatott.

Egyház. Iskola.

(A tiszántúli ref. egyházkerület népiskolai tanügyi bizottságáról.)

Több mint husz éve mult, hogy a magyar reformált egyház népiskolai ügyeinek vezetésére végett egyetemes tanügyi bizottságot állított fel. E bizottság, melynek tagjai a 4 egyházkerület népnevelés iránt érdeklődő világi és egyházi kitünőségeiből s tanfőnökeiből alakították, az erők egyesítése s egy célra irányítása által oly üdvös mozgalmat hozott létre a népiskolai ügyben, úgy szellemi mint gyakorlati téren, hogy arra a ref. egyház elégtelen te-

kinthet vissza s örömmel emlékezhetik. Igen! elégtelen és örömmel, mert tanügyi bizottságának munkája következtében az anyagi javakban nem igen bővülködő ref. egyház uttörője lett a népnevelés általánosság, egyetemességé tételenek, zászlóvivője a józan pedagógia elvein alapított módszeres tanításnak, előkészítője az 1868-dik évben végre létrejött népoktatási törvénynek.

Azonban az elismerésnek bármily nagy mértékével adózunk is a ref. egyház egyetemes tanügyi bizottsága iránt, lehetetlen különösen akkor, midőn az 1868-dik évben létrejött népoktatási törvény szóba kerül, fel nem említeni, hogy e bizottság épen abban az időben szakította félbe nagyfontosságú működését, midőn arra legnagyobb szükség lett volna a ref. egyháznak. Mi volt a munka e félbeszakításának oka? — félreértés, kifáradás, visszavonás, vagy pedig az a körülmény, hogy különösen a tanfőnökök közül többen, már mintegy kezökben tartották az okmányt, mely őket fényesebb, tekintélyesebb állásra nevezé ki, mint a minőt a szerény viszonyok közt élő ref. egyház nyújthatott, ez alkalommal vizsgálni nem kívánjuk s csak annyit jegyzünk meg, hogy azok, kik a ref. egyház egyetemes tanügyi bizottságának fenállását és működését az országos népoktatási törvény létrehozása után feleslegesnek tekintették és hirtették, gazda nélkül számoltak. A ref. egyházak tulnyomó nagy többsége ugyanis hivatásából folyó feladatainak, elengedhetetlen szent kötelességének tartja ma is népiskoláinak, mint felekezeti intézeteknek fentartását és sokszor, mondhatnók a legtöbb helyen erején felül is hoz áldozatot azoknak a kor szükségére és a törvény kívánalmairól szerinti berendezése és átalakítására. És a kötelesség e hü teljesítése, az iskolákra, mint az egyház veteménye kertjeire hozott áldozatok bősége, a multtal, mire a ref. egyház teljes önérettel tekinthet vissza, szakítani nem tudás, helyesebben nem akarás legnagyobb dicséretére szolgál a magyar ref. egyháznak.

De nemcsak a ref. egyház népiskoláit, hanem általában a többi felekezeti iskolákat illetően is elszámították magokat azok a tanfőnökök, kik szikkörűnek s felettébb szerénynek tartották a működési tét, melyet a ref. egyház egyetemes tanügyi bizottsága számukra kimutathatott. — A felekezetek nevezetesen majdnem minden iskolájuk hitfelekezeti jellegét megőrizték a belkörüleg intézkednek azok további fentartásáról. Az elmult telen értesítve lett a nagy közönség is hírlapi úton a rom. kath. püspökök, Budapest népiskolai ügyben több napon keresztül tartott tanácskozásáról. A püspökök e tanácskozmányának eredménye megjelent aztán nyomtatásban is, mint utasítás iskolaszékek, egyházkerületi és egyházmegyei tanfelügyelőségek szervezése tárgyában. A rom. cath. egyház mint szerves egész lépett fel e nagyfontosságú ügyben, — egyöntetűvé tette eljárását, részletes utasítások szerint alakítja iskolai hatóságait, készít tantervet, állít tankönyveket elő s gondoskodik a tanítók kiképzéséről.

És mi reformátusok ezzel szemben, illetően e mellett mit cselekedtünk? Édes keveset. Az egyetemes tanügyi bizottság már rég ideje nem működött, mindenik egyházkerület közvetlenül saját kezébe vette népiskoláinak vezetését s a nélkül, hogy a többi testvérkerület munkáját figyelembe venné, vezetési is — úgy a hogy lehet. Hiányzik nem a jóakarat, hanem az egyöntetűség, az erők egyesítése, egy célra irányítása; 4, sőt 5 különböző eljárás módzatot létesít az egyházkerületek száma, mi legalább is megtízszereződik az autonóm jogaira féltékeny egyházmegegyék a hány ház, annyi szokásféle elvének gyakorlati alkalmazása által.

A tiszántúli ref. egyházkerület ennél fogva tapasztalva, hogy a többi egyházkerületek külön-külön kezdenek intézkedni népisko-

lólé eldegéljen. Egy se megy oly feltevésével, hogy ott maradjon. Ez ellenkezik ősi erényeivel. Amde sokat a szerencse elvakít, pénzre, vagyóra tesz szert s tovább gazdagodni kint marad, míg végre a viszonyok ott ragasztják egészen. Mások pedig ellenkezőleg az addigal is nagyobb szegénységbe jutnak, nyomorognak, kinlődnak, nem bírnak többé vissza se jönni, de még szegényszerre restlenek is. Kergetik a sorsot tovább, elszegődnek szolgálatba, s azon veszik észre, hogy év-év után mulik, s ők már magyarrul is alig tudnak. Fájdalom, ily módomból százezernélis többre megy a Moldva Oláhországban rekedt magyarok száma.

Pedig hajh, ide haza is oly kevesen vagyunk!... Ha majd államunk sok bajai oszlani kezdenek, bizonyára gondoskodni fog kormányunk az Oláhországban levő magyarok vissza telepítéséről.

A székelyek mind a mellett, hogy nagyon el vannak szaporodva, boldogan és jó sorban élhetnek, ha az ipart nagyobb mértékben ültetik. Az a bajok, hogy mindnyájan földmivelők, holott épen földjük van kevés.

Szükséges volna ott gyárakat állítani, bánya művelést folytatni, hogy így a népség egy része ily módon kereshesse kenyereit. Mind ez, remélhető meg lesz idővel. Háromszéken e részben áldásos mozgalom indult meg.

Nem lehet mondani, hogy nyomorban él a székely. Nem. Egyszerűen az igaz, de megelégedetten élnek a székely családok. Kényelmes szép, széles tornáccal az utcára néző részen is körül vett házakban laknak, melynek ragyogó tisztán tartása a házino legkedvesebb gondjai közé tartozik.

láik ügyében, másrésről szükségét látva a népiskolák központi, lehetőleg egy mederben tartott egyöntetű vezetésének 1877-ik évi áprilisi kögyülésében j. k. 62. sz. a. népiskolai tanügyi bizottságot állított fel s annak tagjai megválasztotta. E bizottság, melynek működéséhez a legszebb reményeket kötik, legelőször is szervezeti szabályokat készített s azokat a legközelebbi egyházkerületi kögyülés elé megerősítés végett felterjesztte. Addig is, míg a szervezeti szabályok tárgyalás alá kerülének, nyilvánosságra hoztuk belőlük, hogy a tanügyi bizottság feladatát egyrésztől az egyházkerületi népiskolák szellemi vezetésében, másfelől azok ugy szellemi, mint anyagi állapotának nyilvántartásában fogta fel. — A feladat első részének megvalósítása céljából népiskolai tanterv, tankönyvek, taneszközök előállítására, javítására, beszerzéséről stb. gondoskodik, második részét pedig az egyházmegegyék-től hozzá évenként beküldött táblás kimutatókól összegyűjtött statisztikai adatoknak az egész egyházkerület népiskolai állapotát feltüntető rovatok szerinti összeállítására által kívánja megoldani.

Az egyházkerületi népiskolai tanügyi bizottság tehát, habár szűkebb körben folytatja a munkát, melyet a magyar ref. egyház egyetemes tanügyi bizottsága félbehagyott. Örömmel üdvözöljük a népoktatási nagy fontosságú ügye körül s kívánjuk, hogy elődétől, a magyar ref. egyházkerület egyetemes tanügyi bizottságától örökölje a sikert, az elismerést, a munkakedvet a nélkül, hogy a kitartásban, félreértések előidézésében méltó utóda lenne. —cs—s.

Borhamisítás. A bor különböző betegségeknek elhárítója, illetőleg gyógyszerül szolgál, (pl. a malaga, fokbor, madeira, s a jó magyar asszu és ürmös stb.) Annál inkább büntetésre méltó tehát, ki ép ezen borokat hamisítja. Már pedig nemcsak Francia- és Németországban, de Magyarországon is számos jele mutatkozott annak, hogy a csinos vignetteü „Madeira”, „Budai vörös” stb. hangzatos felirattal ellátott — üvegek nem tartalmaznak egyebet borszesz, cukoroldat, fuchtin, meggylé stb. ef. kotyvaléknaál, a melyek ha legjobb esetben is se nem ártnak, se nem használnak, — de legnagyobb részben egyenesen mérgesek, mivel minden van bennök, csak — bor nincs. A vörös borok fuchsin-nali hamisításáról különben bővebben volt szó már e lap hasábjain.

A munkás mozgalmak.

— Történelmi vázlat. —

Budapest, nov. 2.

(H—r.) Ha valaki nálunk Magyarországon fegyvert mer fogni a socialismus mellett, kész lehet reá, miszerint száz ember közül nyolczvan szemében nem lesz egyéb, mint communista, vagy petroleur.

A socialismus pedig nem egyéb, mint egy ország polgárainak üdve és jólétéért harczoló tan, mely az összes polgárságot akarja elismertetni az állam főfactorául.

A socialismus az emberiség életét jobbitni, s hibáit gyomlálni igyekszik, mert tudja, hogy míg egy részt, a társadalom ősidőktől fogva, az emberek büne, hibái, szerencsétlensége s nyomora által lett leigázva, úgy a szerencse, jólét és gazdagság — a hatalmasokat szerfelett elbizakodtá tette.

Kezdetül fogva az egyenlőség volt jel-szava a socialismusnak; — az emberi jogok egyenlősítése, s megszüntetése a kiváltságoknak.

S bármit irnak is a conservativék és reactionáriusok a socialismus ellen, azt sohasem

lőle eldegéljen. Egy se megy oly feltevésével, hogy ott maradjon. Ez ellenkezik ősi erényeivel. Amde sokat a szerencse elvakít, pénzre, vagyóra tesz szert s tovább gazdagodni kint marad, míg végre a viszonyok ott ragasztják egészen. Mások pedig ellenkezőleg az addigal is nagyobb szegénységbe jutnak, nyomorognak, kinlődnak, nem bírnak többé vissza se jönni, de még szegényszerre restlenek is. Kergetik a sorsot tovább, elszegődnek szolgálatba, s azon veszik észre, hogy év-év után mulik, s ők már magyarrul is alig tudnak. Fájdalom, ily módomból százezernélis többre megy a Moldva Oláhországban rekedt magyarok száma.

Pedig hajh, ide haza is oly kevesen vagyunk!... Ha majd államunk sok bajai oszlani kezdenek, bizonyára gondoskodni fog kormányunk az Oláhországban levő magyarok vissza telepítéséről.

A székelyek mind a mellett, hogy nagyon el vannak szaporodva, boldogan és jó sorban élhetnek, ha az ipart nagyobb mértékben ültetik. Az a bajok, hogy mindnyájan földmivelők, holott épen földjük van kevés.

Szükséges volna ott gyárakat állítani, bánya művelést folytatni, hogy így a népség egy része ily módon kereshesse kenyereit. Mind ez, remélhető meg lesz idővel. Háromszéken e részben áldásos mozgalom indult meg.

Nem lehet mondani, hogy nyomorban él a székely. Nem. Egyszerűen az igaz, de megelégedetten élnek a székely családok. Kényelmes szép, széles tornáccal az utcára néző részen is körül vett házakban laknak, melynek ragyogó tisztán tartása a házino legkedvesebb gondjai közé tartozik.

fogják bebizonyíthatni, miszerint ez oly eszme, mely deus ex machina, valami megbombolt agyrendszer szüleménye, s az ujkor találmánya lenne.

Az ő kor vallás-ujtói, Confucius, Mózes, Mahomed, sőt maga Krisztus is sok tekintetben socialisták voltak.

Az azonban tény, hogy a bazis, melyre tulajdonképp a legújabb kor socialistái rendszeren támaszkodni szoktak, az a francia forradalom volt.

A francia forradalom volt a sarkköve azon tannak, melyből a későbbi eszmék szét-sugároznak.

Rousseau s követői Bounarotti és Babeuf az egyenlőség eszméjét úgy akarták keresztül vinni, hogy az emberiség váljék egészen földmivelővé. E két utóbbi különösen ellensége volt még a nagy városoknak is, leaktarták rombolni a városokat, mert ezek féskéi a ragályos betegségeknek. A nevelés alapelveül ők a köztársasági törvények tanulmányozását, s az írás és olvasást állították fel főleg. Ez eszme nem tarthatta fel magát, miután a rab-szolgaságnak, s a reaktívknak lett volna bőlcsoje.

Ezeknél sokkal nagyobb s nemeseb eszméket hirdetett Saint Simon, — ki az ipart akarta az államok főtényezőjévé fejleszteni. Szerinte, ha 50 elpusztul az állam iparosa, münépe, nagy gyároasa közül, ez nagyobb kárára van az országnak politikailag, mintha a legnagyobb földbirtokosok ezrei vesznek is el.

Némely tekintetben valódi prófétaí ihlettel volt megáldva Saint-Simon; már e század elején megjövendölte, miszerint elfog jönni az idő, mikor Róma világi hatalma megszűnik; előre látta a jelenlegi vasuti hálózatokat is. E mondásai természetesen azon idő emberei előtt igen neveléseseknek tünnek fel. Sem curir elvei, ki az embert a géphez hasonlította és hajlamait három osztályba sorozta, nem bírta a tömeget meghódítani sem tanítványáé Consideranté.

Az ő elveiknek legnagyobb hibája volt, miszerint a szabad embereket kasztá, phalauszterre akarták összesíteni; pedig ez sem lett volna haladás, hanem visszaesés.

A harmincas évek végén, illetőleg a negyvenes elején lépett azonban fel Franciaországban egy férfiú, kinek tana a társadalom újalakítását gyakorlati szempontból fogta fel.

S e férfiú Luis Blanc volt.

Tana szerint az állam csakugy boldogulhat, ha védi népe munkaképességét. Miután azonban a munkások szorgalma által csak töke pénzesek gyarapítják vagyonukat, s azok kik e vagyon gyarapítására közreműködtek alig képesek megélni; az állam tehát tartozik a munkást a töképenzesek zarnokosága alul felszabadítani, s az általános ipart államügyggyé tenni.

Az állam átveheti a munkaadó szerepét — mond Louis Blanc — mert az állampolgárok tökéjének összesége.

Louis Blanc a maga részéről meg is kísérltette ez eszmét gyakorlatilag keresztülvinni; s 1848 ban nemzeti dolgozó intézeteket próbált felállítani.]

De az eredmény nem felelt meg a várakozásnak.

A francia socialistikus mozgalmak azonban nemskára kihatottak az egész világra. A francia reactiv által küzött eszmék termékeny talajra találtak Belgiumban, Németországban és Angliában.

A gondolkodó s gyakorlati németek rögtön ott fogták fel a dolgot, a hol kellett. A practikus oldalán.

A hol a munkás függetlenítheti magát a munkaadótól.

Megalapították a munkások hitelegyletét, és a nemzetközi munkás szövetséget.

Ez időtől fogva időnként, hol Bernben, hol Genfben rendszeren tartattak nemzetközi munkás congressusok.

Itt tárgyalva lettek a munkások kívánásai.

Először, hogy miként vélik megszüntethetőnek a munkaadók visszaéléseit a munkások ellen. Másodsor a munkaóráknak leszállítása. Továbbá az állandó hadsereg káros befolyása az államra és ennek mikénti megszüntetése. Ez utóbbira nézve egy berni gyűlés a sveici katonákat állította példányképül. Az adórendszereket is tárgyalták, melynél a közvetett adókat tartották elvetendőeknek. A vallás kérdésében azonban nem bírtak határozatra jutni még az 1867-ben tartott congressuson sem.

1868-ban Brüsszelben tartott congressus. Itt a háboru lett különösen elítélve. A munkások behatóbban tárgyaltatván, —

elhatározottak fognak a g. mint Angold kodni.

Az 18. különösen, u mot Bakku.

Az ő p nem visszae fogadtatni a gyűléssel.

váltak, heve ványa, a tu ságban elfo boc-átkozta

kérdőben tartózkodta.

Most kás congress volt Magyar munká-okna

Reánk cialis moza anyni hona nevezetes

mozdul me mozog. Ért határozat

mely talá teli. És ez párt tagja rint módos

Ez a ne csak m pelni, ha lassan is,

tikájára b különítésk azokkal ka nyesíteni.

A g tott munk szági mu rammjuka a commu

Az egyé és ingyen tatás. S

Ha rint lett csak nérl látja. —

ezen öt mert igen

E p valódi s program

S n rika mel a sírból szabad

folytoson bibelődő tatni ko reformok

szítve, léte s van hiv

galom.

NO orvos (Emilia) tott, m

Egy ga gen cé a legsz

lett a b kezelés

hétón órától 12—14

mindkét gozni, l ház a S gyedébe

E bennün oly der város, képes.

E „A n c e l l v i g i j á t e o p e r e t t k e v é s a d á s b i m é g e z d a n ”

„H a l

S

elhatározatott, miszerint kölcsönös hitel útján fognak a gépek beszerzéséről, úgy a Német, mint Angolország munkásai részére gondoskodni.

Az 1869-ki baseli gyűlés azért fontos különösen, mert ott adott határozott programot Bakunin, az orosz szocialisták vezérének.

Az ő programjára, nem a haladás, hanem visszaesés volt írva. Különösen el akarta fogadtatni főszószóját, a „collectiv“ tulajdonát a gyűléssel. S miután az oroszok többségben voltak, heves eszmecseré után Bakunin indítványára, a tulajdon collectivitása által általánosságban elfogadtatott. De midőn a részletekbe bocsátkoztak, az örökség eltörléséről szóló kérdésben nem hoztak határozatot, mert sokan tartózkodtak a szavazástól.

Most legújában Genfben tartott munkás congressus, melyen tudunkkal első ízben volt Magyarországnak, illetve, a magyarországi munkásoknak képviselője.

Reánk nézve annyival érdekesebb a socialis mozgalom, miután hazánk földje, mely annyi honfi vérvél volt már áztatva, arról nevezetesen különösen, hogy még akkor sem mozdul meg, midőn a „Föld“ többi része már mozog. Érdekes ez még főleg, mert egy oly határozat hozatott az utolsó congressuson, mely talán a bizmatlantkodókat is kiengeszteli. És ez a következő: „A social democrata párt tagjai az egyes országok viszonyai szerint módosíthatják politikai törekvéseiket“.

Ez annyit tesz, miszerint igyekezzenek ne csak mint internai onalisszövetkezet szerepelni, hanem törekedjenek oda, hogy ha lassan is, de biztosan az egyes országok politikájára befolyást gyakorolni. Vagyis, hogy ne különítsék el magukat a többi polgároktól, de azokkal karöltve igyekezzenek eszméiket érvényesíteni.

A genfi congressus óta Budapesten tartott munkás gyűlések egyikén, a magyarországi munkások szinte kiadták saját programjukat; s egyuttal határozottan tiltakoztak a communikus gyanúsítás ellen.

Az öt pont ez: Általános választási jog. Az egyház és iskola elkülönítése. Kötelezett és ingyenes tanítás. Ingyenes igazságszolgáltatás. S a munkások helyzetének javítása.

Ha valaki nem vízőn előtti elvek szerint lett felemelve, s az ember fogalmával csak némileg tisztában van, úgy rögtön belátja, — hogy bármennyi üszköt dobjunk si ezen öt pontra, az sohasem fog felgyuladni, mert igen távol van a petroleumtól.

E pontok egyike sem olyan, melyet egy valódi szabadelvű kormány fel ne vehetne programjába.

S miután Európa ma már szabad Amerika mellett nem egyéb, mint ezredévek óta a sirboltban petrificálódó mumia, melyre a szabad légnek mi behatása sincsen; úgy e folytonosan reactionarius és udvari politikával bibelődő Európa sem fogja addig megváltoztatni komor külsejét, míg a nagy politikai reformok, a társadalmi ujitások által előkészítve, meg nem valósulnak. Addig a nép jóléte s megelégedése nem lesz teljes. Ezt van hivatva előkészíteni a socialistikus mozgalom.

Nőorvosok. Berlinben pár hó óta két nő orvos (dr. Tibortius Francisca s dr. Lehms Emilia) a szegények számára kórházat nyitott, mely a legnagyobb virágzásnak indult. Egy gazdag gyáros 3 szobát ajánlott fel ingyen célra, melyekben még a felszerelés csak a legszükségesebbekre szorítottok. Az ajtó fellett a következő felirással: „Dijmentes gyógykezelés szegény nők és gyermekek számára, hétfőn és pénteken 4—6-ig.“ A heti négy órából azonban, mint tapasztalták, csak nem 12—14 óra lőn, s a tolongás oly nagy, hogy mindkét nőnek ugyan szorgalmasan kell dolgozni, hogy 10 órára készen legyenek. A kórház a Schönhausi-utcában, Berlin munkás negyedében van.

Thalia temploma.

— Debreceni színművet. —

E hét ujjában is csak arról győzött meg bennünket, hogy Temesváry személyében egy oly derék, szakavatott igazgatót bírt Debrecen városa, a ki a közönség igényeit — kielégíteni képes.

E héten három új darab került színre, mint „A nagyon szép asszony“, „Marecell“, „A római fuvalás“, az első vigjáték, a második dramolett, a harmadik vigoperette. Bár magoknak a daraboknak belbecsök kevés, mégis az ügyes jelenetek, és sikerült előadás biztosítják a daraboknak jövőjét. Előadott még ezeken kívül: „Zsándár“, „Scherida“, „Az ujcég és a régi kokárda“, „Halottak estéje.“

Színészeink vetélkedtek egymást a nemes

versenyben felülmulni. Első helyen említendő Temesváry Lajos a ki Sheridan címszerepében lépett fel, illetőleg először mutatta be magát a színidényben a közönségnek. A közönség rokonszenves tapsokkal fogadta rég nem látott kedvenc művészt. Elismerés illeti az „Uj cég. És a régi kokárda“ című darabban felléptét. — Toldi és Lovász művészileg kezelték szerepeiket. — Szabó Bandi a „Zsándár“ Hamvas Bandi szerepében ismét a régi jó volt. — Foltényi a „Zsándár“ címszerepében kitűnő s egészséges humor felfogásáról újból igen szép bizonyítást adott a közönség igényeit kielégítők: Vezéri, Tiszai, Boránd, Ferenci, Danc Lajos. A derék ifjú Kun sági naponként jobban nyeri meg a közönség tetszését. Meg is érdemi. A női személyzetet, szintén dicserélt; így Török né, ki művészetének hervadtalan örök zöld koszorújához minden fellépéskor egy-egy új levelet fűz. — Temesváry né az „Uj cég és a régi kokárda“-ban szép sikert, és haladást mutatott. — Nyilvárm a mint mindig, ugy most is csupa élet volt, elragadó dalai gyújtottak. Foltényiné, a hedves Alszeghi Ilonka, s az ügyes Deák Kata, jól játszottak.

Hölgyeink színvallása.

— Kérjük olvasni! —

(K) A tenger színe csendes és sima, még csak habfodrokat sem gyúr rajta a játszi szello, de mélyben a tengeralk szörnyek gyilkos tusában vérzenek. Az úde ifjúságot, vonzó bájtt lehelő női arc a nyugodtság verőfényében fürdik, míg a kebel sötét éjjelen az érzések ezerkaru zivatara szaggat el családi üdőt, örömet s boldog-ágot. Oh ha átlátszó tüveglenéz borítaná a hölgykebel titkait, bizonylag meggyőződést szerezhetnének a valódi érzelmei becséről. Sok hölgy gyászruhát visel, de szívében az örömteljes élet mézbarmata el nem fogó élveket kínál.

A sötét szín a bánat, fájdalom, szenvedés gyász színe. Az emberi borus kedélynek nagy rokonsága van a sötétséggel. Fekete ruhába öltözik a fiatal özvegy, midőn szeretett férjét temetőbe kíséri, nem ritkán csak azért, mivel szíve lelke nem akarja érezni a bánatot; elég, ha ruhája gyászol. Az érzés élvágya örvend, mert a gyászruha még hatványozza a női kecses, melynek halójában sok jobb sorsra érdemes ifjú tehetség fogatik fel. Más ellenben színes öltönyben is éjféli fergetegét viseli keble mélyében. S ugy szeretné, ha a szivrendítő fergetegnek villama is volna, mely őt végkép megsemmisítené!

Vannak, elegendő vannak, fehér báránnyal borított feketeferü farkasok, kik soha nem nevetnek, mert a nevetést nem tartják eléggé komolyknak. Az egyén méltóságából sokat levon a dévaj nevetés. Az a szívből jövő természetes nevetés nem bűn, nem a feketeferü jellem sajátja, hanem az igazelműség villanszikrája, mely mint a villany egész társaságon átszökkel.

A hölgytársaságot kerülő feketeferü egyének legtöbbször meg feketelelkűek is, mert nagyon kezes uton gyűlt keresményeiket meg nem osztják a szenvedővel, csak rakásra halmozják az aranyat s így fősvényeség által alkotják a fekete-sárgát.

A kik hazájukat nem szeretik, hasonló a tulvilági manóhoz, mely ilyfajta lények alá fűtve, teljesen bekormozta magát; tetőtől talpig gyászok, mert van e öldrőlőbb gyász a hazára nézve, mint ha saját fia s leányai tőle elpártolnak s utóbbiak honellenes érdék előmozdítására nevelik gyermekeiket?

Sötét ruhába öltözik gyakran az ég is, hanem mégis kiderül. Van-e oly fájó szív, melynek öröme ne lett volna? mely örömet ne reménylene?

Sötét az éj, midőn holdvilág ragyogása s csillagok tündöklése nem deritheti. A szenvedés, éjjele az ember életének. Az éj sötétségében nincs hatalomnak a tárgyak különböztetésére, melyek a világosságot igényelnék. Van szenvedés, melyben önéletünkön is alig van tudalmunk, másokat pedig annál kevésbé ismerhetünk fel.

Sötétszínű a néger, valóban tulajdonosa is marad a szenvedésnek. Mig rabszolga állapotban nehéz munkára korbácsolaték, vak eszköze s akarat végrehajtója volt gazdájának. A felszabadult néger, rabszolgája fekete szenvedélynek: az alatomosságának s gyűlöletnek. Mindkettő világban t. i. a férfui és női világban mily sokan vannak rabszolgaként s felszabadult szenvedélyű fehérek!

Hát a szürke szín mi voltaképen? Számítlan szín vegyülete s keveréke, melynek határozottabb nevet nem tudott adni a mi nyelvünk. A szürke színnek mi a jelentősége? Nem jelenthet mást, mint alatomosságot, állást, hazugságot. Az alatomosság oly kétes, oly bizonytalan jellegű, mint a színek között a szürke. Az állás annyira megmájtja magát az emberi életben, mint a színek közt a szürke se fehér, se fekete. A hazugok lelke, — ha t. i. más bűnrel nem terheltek, a jóhoz nem tartozik, igazi rossz bélyegét sem lehet rá sütnünk, oly bizonytalan s iránytalan, mint a színek közt a szürke.

Mozartról csinos anekdotát közöl egy francia lap. Mozart, a ki pályáját mint „csodagyermek“ kezdte meg, valami különös idegenkedést érzett az „időelőtti“ érdekes osztályá iránt. Történt egykor, hogy egy koránérett gyermek zongorán produkálta magát előtte. A nagy zeneszerző figyelt, de időről időre egy kis türelmetlenkedést mutatott,

végre pedig ezt mondá az ifjú virtuoznak: „Önnél a tehetség nem hiányzik, csak dolgozók s mindig tovább fog haladni.“ „De én nagyon szeretnék komponálni“, mondá a fiú, „mondja meg nekem mesterem, mint kell ahoz hozzáfogni?“ „Először tanuljon ön sokat, legyen kissé idősebb s aztán vegyen magának időt a zeneszerzésről — gondolkozni“. „Amde ön már 11 éves korában irt darabokat“ vágott közbe a fiú, „Igaz“ felelé Mozart mosolyogva, „de én nem kértem ám senkitől, hogy mint kezdjek hozzá“.

Ipar. Kereskedelem.

— A képviselőház pénzügyi bizottságának indítványára az országgyűlés elhatározta volt, hogy az összes iparos szakoktatás tervszerű rendezése iránt terjeszzen a köztök. miniszter az 1878. évi budapesti tárgyalásakor az országgyűlés elé tervet. E meghagyáshoz képest a miniszter szakférfiakból álló bizottságot küldött ki, mely hosszas tanácskozások után az iparoktatás rendezésére nézve kimerítő véleményes jelentést dolgozott ki, s ennek alapján a miniszter az iparos oktatás ügyére vonatkozó tervet elkészítvén, nemskára az országgyűlés elé terjesztendi. E terv szerint az iparosok oktatása két fokozatra volna megindítandó: — alsó fokozat minden oly városban, hol iparosok laknak, nagyobb részben az illető városok erején — s némi államsegély mellett — az iparos tanulók számára iskolák, u. m. mesterinas-iskolák állítatnának fel. Az ipartanítás második fokán pedig egyelőre Budapesten állítatnék fel egy középfokú ipartanoda, melyben az építészek, gépészek s vegyiparral foglalkozók közül oly egyének oktatására nyujtatnék alkalom, kik az ipar megnevezett irányában munkavezetők, s általában önállóan s öntudatosan munkálkodó iparosokká képezhetnének ki.

Nem irigyeljük a babért!

(Válasz „Sándor“ levelére.)

H-Szoboszló, nov. 2.

Végre valahára megszólalt a hallgató se reg, kezébe vette a tollat, hogy tudtára adja a nagy közönségnek, ő is él s olvassa leveleimet. Azt hittem, állításaim meg fognak cáfoltatni, azt hittem, mind hazugságnak fognak mondatni eddigi közleményeim, azonban nem cáfoltak s jól esik nekem s elégtételnek tekintem — azon magán uton, hátram megett, történő megjegyzéseket, midőn leveleimben felhozottakat hallgatólag beismerik, mert ez által beismerik azt, hogy mégis túrhellen állapot az a mi közigazgatásunk.

Ezzel bezárhatnám válaszómat, mivel elegendő volna ennyi megjegyzést tennem, de mégsem teszem, nem teszem pedig azért, mert a leveleimből és a nekem szóló levélből be akarom bizonyítani azt, hogy ha valaki sértette a városi előjáróság egyes tagjait személyében, az nem én voltam. hanem a lelvél, mely pedig az előjáróság megbízásából írottak tekinthető.

Ha végig futunk leveleimen, lehetetlen be nem látni, hogy én soha sem mondtam: egyik vagy másik előjáró képzett, nem képzett, becsületes, nem becsületes, mily értékű szellemi képzettsége van stb. én soha sem bántottam a személyt, mert azzal semmi közöm, hanem igen bántottam a hivatalnokot, megrovtam eljárását, gondolván, ez által használok városom közügyének, s azon hiszemben voltam, hogy megelőzhetek több oly visszaélést, melyek semmi jót nem eredményezhetnének; a nekem válaszul szolgáló levél azonban tovább megy, mert a midőn beismeri állításaimat, megtámadja a személyt is, a midőn azt mondja, hogy 300 forint megfélemlítő tevékenységű, képzettségű egyének, kikből többet várni nem lehet. Vajon nem guyy-e ez?

Vajon támadásaim által elérem e célokat? nem vitatom, hanem annyit határozottan állítatok, hogy el fogom érni.

A mi csekély személyemre vonatkozó megjegyzést és jó akaratú figyelemzetését illeti Sándornak, azokat, a mennyiben embergyűlölőnek tekint s életuntak — visszautasítom, mert határozottan mondatom, hogy városomban nem cserélnek senki családi boldogságával, a mennyiben pedig jövőm tönkre juttatására figyelmeztet, — erre válaszómat: „A Haza minden előtt.“

Carinus.

Egy veleg.

— Innen-onnan. —

A régi germanok temetkezési módja. Nem rég Handersingenben, a Duna mellett egy sírdombot ástak fel, mely — mint vélik — egy fejedelem hulláját foglalta magában. Az itt talált és észlelt tárgyak alapján egyfelől, másfelől az eddigi buvárlatok után következőleg adják elő a régi germán temetkezést: A holttest fegyvereivel egy oly fakoporsóba tétetett, melynek belseje vékony bronzlemezrel volt bevonva. Aztán hatalmas tűzet gyújtottak, áldoztak s meglakták a halotti turjt, aztán a vendégek felsöpörték a földet, úgy, hogy a tűz hamva és szene a megáldozott s meg-

evett állatok csontjai, s a tornál használt agyag egények szétört darabjai egy csomóba gyűjtettek. A hatalmas halom tetején ismét nagy tüzet gyújtottak, falyatokat az áldozat-vendégséget, ajándékokat tettek le, s egy új föld és szentőmeget hordtak össze. Így nőtt a halom, a barátok „szeretetmunkája“ s az eltemetett főnök kíséretének szorgalma által óriási magassá s nézett komoran, — mint egy emléke a későbbi nemzedéknek — a tágas völgyre le.

Egy tolvaj felfedezése villanyosság által.

Egy vasúti mérnök már régebb idő óta vette észre, hogy a hivataloszában álló író állványában őrzött pénz lassankint fogy. Mivel minden nyomozás sikertelen volt, a mérnök egy szokatlan eszközhöz folyamodott. Nevezetesen villanyos drót segítségével irasztaltál összeköttetésbe hozta egy előszobával, még pedig oly módon, hogy egy pénzcsomag egy volt az asztalon a dróthoz erősítve, hogy a csomag érintése után rázkódásnak kellett bekövetkezni, mely a villámszikrát az előszobába vezette s az ott lesbenállót figyelmeztette. E tervet a mérnök észrevételül megvalósította, s midőn minden kész volt, lehetőleg nagy feltűnéssel egy nagycsomag pénzt tett irasztalára; aztán eltávozott a hivatalból s kijelenté, hogy a pályánál van dolga, tehát ezért az nap viszsza sem fog jöni. Nehány óra múlva egy lövés éjté rémületbe az állomásműhelyzetet, berohantak a hivatalba s ott a vezetés asztal előtt egy holóra ijedt inrokat találtak, a ki szegény ily módon rajtakapatott a lopáson.

Qui pro quo. „Deutsche Wolkfraund“ beszél el a következő mulatságos esetet. Az orosz császár orvosa és a német császár közt igen feltűnő hasonlóság van, csak hogy az fiatalabb arcú s kissé soványabb. E derék orvos a 60-as évek végén néhány hetet Emsben töltött, s ez idő alatt szives készséggel látott el többeket orvosi tanácssal. Többek közt gyógyított egy előkelő urnőt is. A következő évben ez urnó ismét Emsben volt, s egy alkalommal a szinte ott idező — német császár közelébe jutott. Gyorsan felé sietett, s egész megörülve nyujtá felé kezét ezen szavakkal: „Mint örülök, kedves orvos ur, hogy ön ismét itt van.“ A császár egész nyugodtan ezt mondá: „Azt hiszem, gyermekem, téved ön.“ Egész megzavorodva kérde az urnó: „Hát ön nem Carell orvos ur?“ A császár felelete ez volt: „Nem vagyok, de örülök, hogy oly becsületes emberhez hasonlítok.“ A császár később maga megírta a mulatságos történetkét dr. Carellnek.

Adalékok a gyümölcs és kertmivélés történetéhez Magyarországon.

(Rodiczky után.)

Magyarországon a gyümölcsstermelés és kertmivélés a legrégibb idő óta el volt terjedve. A pannoni síkokon a római gyümölcsstermelés maradványai még a középkor vége felé is fentartották magokat. Az Erdélybe bevándorolt flandriaiak bevitték az új hazába szerény kertmivélésüket. Azonban inkább csak gyantások, mint történelmi tények, miket ide vonatkozólag mondatunk, a miért is az Árpádok korát elhagyva, a kertmivélés történetét az Anjouk korán kezdjük.

Ezen idő a magyar bortermeles és kertmivélés jövőjére nézve egyaránt nevezetes volt; midőn ugyanis a Tokaj, a Szilágyosság és az Ermellék formaniumi szőlővel lett ültetve, és a dunántúli vidékek értékes olasz gyümölcsfajokkal gazdagodtak.

A duráncai ósi baracknak neve Durazsóra mutat, melynek behozatalára azon körülmény is utal, hogy annak első mivélési nyomai Magyarországon csak I. Lajos koráig vezethetők vissza.

Egyébiránt Magyarországon régi idők óta több értékes gyümölcsfajjal bírt, melyek az idők folyamában nyugot felé mind jobban jobban elterjedtek. Már Cuspinianus mondja, hogy a gránátalma kivételével a legnemesebb, legedesebb és legízletesebb fajú gyümölcsök gazdagon tenyésztek Magyarországon; és Bucek megjegyzi, hogy még Campaniában sem lehet találni szebb és jobb gyümölcsöt, mint Magyarországon.

Az almatermelés leginkább Komárom, Pozsony, Nyitra és Bereghemgyékre terjedt ki, mely utóbbi az ugynevezett fontosalmák szorgáltatta, melyek egész 70 deka gramm súlyra megnövekedtek. Erdély párisalmája, Aradmegye Sikulaija, a Krochiából elterjedt Szercsika és mandafalmák, ma már tulajdonképen hazajönő tul is ösmertések és kellő méltányoltatnak.

A belényesi szőlőskertekből terjedt el a buzás és kormos alma; Thurócsvárból a csukorka alma, Bereghből, Ugocsából, Szatmárról a sóvári alma stb.

Különös ápolásnak örvendett a gyümölcsstermelés a Csepel szigetén, mely a trobadourok által a XIV. században aranykertnek nevezetett. Még ma is található itt az erdőben körtefákat, mint élő bizonyosságait egy elmult szebb időnek.

Magyarországon a szilvatermelés is nagyban virágzott, különösen Slavonia, Erdélyország és az ugy nevezett Bánátnak délkeleti részén; nem kevésbé Nyitra és Trencsénmegyékben.

Kiterjedt cseresznyetermeléssel találkozunk Abauj, Zemplén, Bars, Nyitra, Vas, Kraszna és Veszprém megyékben.

A mult
közgyűlés
tartott meg
ták érdemes
tését arra, h

Pedig
igen furcsa
Minden

jai közé sor
ség egészse
legezi, sőt
további sze
kerét is. S

magyar kor
lább külső
egészségügy
lenőrzés, ve
és gondatlan

esetben nem
mány és a
va, nem gy
a törvényh
eső indolent

Mit t
a magyar
Még

fogni, hog
magán, de
oly roppa
kérdés, me
tatik, nyo
von maga
mányi, ko
lövésnél,

törvényhoz
De ha
Kérjü
nyát, hogy
feladatát,
vágó szer
jövőre néz
táskorét;

zegeit —
nyit, hogy
ritkán jav
mindenesé
„olvasatlan

Mert
nem mind
tudjon va
Rem
nem így

Most
s a t l a n
orvosi jelen
gyedi meg
zik meg.

A me
talos vizsg
zés után s
A me
löleg el va
van beoszt
dor; 11 se
12 polgári

Orvo
6 község,
orvostartó
tolva. Okle
igy csak e
szülésznő
tott a ható

A h
első foku
dött jelen
megtal
tal több,
zási szám
8-15%-ot

A m
tás az utó
rel végezt
13 oltó or
vember hó
oltottak s
Tör
hullavizsg
A lef
állapot ne
lett az e

Különösen ismeretes volt Baranyából a b o r i z i z s c s e r e s z n y e, és híres volt a gömöri cseresznye, ez utóbbi különösen Jolsva vidékéről, melyről Vallaszky azt jegyzi meg, hogy oly nagyok voltak, hogy 17 darab 56 deka-grammot, azaz egy fontot nyomott. Nem kevésbé volt ismeretes a szépségi s p a n y o l m e g g y, melyhez a Debrecen vidéki p á n d i m e g g y méltán csatlakozik.

A magyar asszonyok már a régi időkben különös gondot fordítottak a gyümölcsaszalásra. Ez tünik ki egyebek között egy Szent Gotthárdon 1629. jun. 23-án kelt levélből, melyet Vesselényi Anna Erdélyország praefectusához küldött, melyben kéri, hogy a gyümölcsaszalás idejére különös gondot fordítson.

Az aszalt gyümölcs nem megvetendő kéréskedelmi cikk volt. Leginkább szállították külföldre aszalt gyümölcsöket Sopron és Ruszt, úgy, hogy a soproni gyümölcs külföldön nagy hírnek örvendett.

A török uralom alatt a magyar gyümölcs és kertmívelés alábanyatlott, azonban a XVIII. század második felében ismét kezdett emelkedni s az idők folyamában lassankint a mai állappontra vergődött, a honnan hogy főlebb emelkedjék, azt elérni népünk egyik legszébb törekvése s feladata leendő.

Futó Mihály,
gazd. tanár.

Hivatalos.

Közbirrú tétetik, miszerint a rakamazi legközelebbi országos vásár 1877. november 5-én fog meg tartatni.
Debrecen, 1877. okt. 29-én.

Kapitányi hivatal.

Vidéki levelezés.

(Saját levelezőnkétől.)

Karczag, okt. 31.

Mióta a f. hó 8-án tartott jász-nagykun-szolnokmegyei közgyűlésen, a törvényhatósági bizottsági tagok választása, november 4-kére tüzetett ki, s a választási kerületekben az elnökök kinevezettek, — ez ügy körül némi mozgalom tapasztalható nálunk; a mi részint a körül forog, hogy oly bizottsági tagok legyenek a jövőben, kik midőn a választók politikai elvét is képviselik, ugyanakkor kezességet nyújtsanak arról, hogy rendes megjelenésükkel a fenforgó vagy felmerülő ügyekben, az ügyhöz tárgyalatosan és hazafias érdelemmel hozzá szólva, megmutatják, hogy ereikben kun vér folyik; részint pedig a körül, hogy mint a megye önálló képviselői, nem szűnnek meg bármely hatósággal szemben, legyen az maga a miniszterium — hallatni hazafias szavukat, meggyőződésüket.

A mozgalom ily irányban indult meg. Van azonban itt egy párttörődék, melynek feje a választókerületek elnökeivel, mint hite szerint talán legbefolyásosabb férfiakkal — lakásán értekezletet tartott, s ott személyes, s leginkább valami szolgabírói állásfelvele ambicióból — az általa ajánlott s névsorba tett férfiakat akarja megválasztatni, pedig így magánügye mindenestre elibe téteték ama fentebb jelzett közelveknak.

Vagy pedig ama másik fél, kik közül többen a népnél befolyásos, jelentékeny és tevékeny szerepet játszanak, és szinte értekezletet tartotak — viszi az irányadó szerepet. Győzni fog a jobb, a magán érdek pedig okvetlen megsemmisülendő.

A vendégül nagy termében lefolyt értekezletre tizedenként 5 ember, s 4 tizedből állván egy választókerület, mindenikből 20-an hivattak meg az országgyűlési képviselőválasztásra jogosultak. Van városunkban 3 választókerület s választanak 24 képviselőt, virilis pedig 13 egyén. A megyei képviselők száma, a virilisekkel együtt 518, a kunságból 127, s ugyanonnan legtöbb virilis Karczagról.

— **Vidéki.** Nagy Szombatról írják hogy Spáca község mult hó 28-án porrá égett. A gödöllői vadász-akadályverseny ma fog megtartatni a besnyői kolostor mellett. Fogarassy Mihály erdélyi püspök egy 11000 frtba került iskola-csarnokot építtetett Károlyfehérváron. Nyitrán az ottani postahivatal kocsi postai osztályát ismeretlen tettesek kirabolták. A kár 3000 frt. Kecskeméti környékén a farkasok nagyban garázdálkodnak. Kaposvárott Guttman Vilmos egy 1200 akós hordót küld a párisi világkiállításra. A dongák 18 láb hosszúak.

Ismeretterjesztő.

Nyelvünk állapota a két utolsó században főbb vonásokban. E téren kimagasló szellemek, az újabb időben elterjedt nyelvromlás és ennek meggyűtlésének némely eszköze.

— Szélfoglató értekezés. —

Nyelvünk századokon keresztül a latin nyelv erőszakos nyomása alatt állott. Tudjuk, hogy egy időben az egyházban, a törvényhozásban nagyobb szerepet játszott a hazai nyelv. Volt idő, mikor szellemi munkásaink a kor szokását követve nagyobbára deák nyelven mivelték a tudományokat, s e miatt hazai nyelvünket többször csak a föld népe ajkáról lehetett hallani s így a hazai tudományosság, a nemzeti miveltetés háttérbe szorult s nem fejlődhetett mások behatása következtében sem.

Hogy egy-egy korszaknál sokáig ne időzünk: szökjünk át a mult századra. Ennek egy részében alkotmányunkkal, nemzeti önállóságunkkal együtt nyelvünköt is meg akartak fosztani, különösen nyugoti szomszédunk politikai irányja századok óta törekedett arra, hogy a nyugoti népek közé beékelte, eme keleti faj gyökereitől kiirtassék. — Emlékezzünk Mária Thereszia politikájára, ki magához édesgette a magyar főurakat, s ezek aztán idegen műveltséget szittak magokba, a magyar nyelvet nem igen beszélték, — gyermekeiket minden más nyelvre tanították, csak a hazaira nem. Szüksége volt tehát a magyarnak ébresztőre, hogy magára eszméltesse, s hogy értésére adja; ne csak a külföldnek legyen utánzója, hanem megértve a kor intő szavát, a tudományokat felülve a maga körében igyekezze önlő, nemzeti műveltséget teremteni. — Ösmertes a különben nemes jellemű II-ik Józsefnek az az intézkedése, mely szerint a német nyelvet akarta tenni birodalma hivatalos nyelvévé, a többi nyelvet, tehát a magyart is mellőzni az állami ügyekben. Hála a gondviselésnek s a magyarok istenének! e szándék meghusult. De ha e terv füstbe ment is, voltak más körülmények, melyek miatt miveltetésünk utjába óriási akadályok gördültek. — Ugyanis egész századon keresztül a magyar ifjuság a miveltetés minden eszközétől el volt tiltva, — számkivetve volt az udvar köréből, a katonaságnál számára csak alárendelt szerepet jutott, külföldön nem utazhatott, az egész nemzet pedig külföldi műveket nem olvashatott, s így áthághatatlan fal gyanánt volt elzárva, — hogy ne láthassa mily hévvel s kitartó szorgalommal buzgólnak a többi nemzetek saját anyai nyelvök miveltése körül; s e szigorú korlátozás épen azon időszakban nehezített ránk, midőn a polgárosult nyugot többi részében a hazai nyelv az iskolák, törvényhozás, közigazgatás eszközjévé tétetett, s az így nyert óriási lökés folytán megannyi tudós férfiak támadtak, több országban pedig új tudományok állottak elő, mint újabb-újabb tényezői a szellemi felvilágosodásnak. Ennyi lesújtó hatásnak következtében aztán az ön, hogy nemzeti nyelvünk miveltése, mely századok óta egész ez időszakra oly nagy lendületet nyert, s oly szép eredményekre jogosított, s a jövőnkbe helyezett hitünket megerősítette, — birtelen abba maradt, s így sok más akadály miatt is, melyek egy részről tetszetésünkön könnyen megérthető, nyelvünk meglehetősen pangásnak indult, a tudomány haladásával lépést nem tarthatott. De támadtak férfiak, kik a nemzetet lankasztó álmából felébresztették, előállott egy-egy hazája jóléteért saját nyugalma is feláldozó Bessenyei, Révay, Kazinczy, s kezdtek egyengetni a nemzeti miveltetés görögnyos és sok helyen járatlan utját. — Nem késtek lelkők egész hevével munkálkodva, a nemzetet idejekorán figyelemzetni, hogy, ha nyelvére nem gondol, ha nem halad az időkövetelte tudományosság terén, — nincs helye Európában, veszésnek indul. — S magok e jeles hazafiak is fardhatatlan tevékenységökkel, kitartó buzgalommal lelkesítő, buzdító példát mutattak a tétlen magyarnak, s felébresztetvén e dermesztő álmából a nemzet, munkálkodni kezdett. — Ideje is volt, különben azon vehette volna észre magát, hogy „szerte nézett s nem lelél honát a hazában.”

Amaz említettem nagy férfiak egyike, Bessenyei, lelkének minden igyekeztét oda fordította, hogy a magyar nemzeti irodalom jövőjét, mely egyszersmind a nyelv is, kivívhasa; s a tudományok magyar nyelven miveltetésére egy tudós társaság felállításának eszméje villant meg agyában.

Vozáry Gyula
szatmári tanár.

Debreceni naptárak 1878-ra.

— Telegdy K. Lajos kiadványai. —
„Csokonai Naptár”. Tartalma: Egy hadi hajónak torpedó általi légbőrpítése a fekete tengeren. (Képpel.) „A lélek hallhatatlansága.” Alkalmi költemény, Csokonai Vitéz Mihálytól. — Csokonai V. Mihály levele Dr. Sándorffy József Bihar megye physicusához 1804. — „A ki Istenben bíz.” (Elbeszélés.) Tapasztalás és élethölcsőség. — „Gazdasági jövendölő.” — Adomák. (Képpel.) Ára 30 kr.
„Alföldi képes naptár.” Tartalma: „Dorottya” költemény Csokonai V. Mihálytól. (Képpel.) „Csokonai csókja.” Elbeszélés Vadnai K-tól. — „Nőhűség” Elbeszélés (képpel.) Hasznos tudnivalók tára. — Tapasztalás és élethölcsőség. — Gazdasági jövendölő. — „Mi Atyánk.” (Költemény) — Legatusi kaland. — Népdal. Dengi Jánostól. — Adomák (képpel.) Ára 30 kr.
„Magyar ember naptár.” Tartalma: > szerelmes bíró. Költői beszédei Dengi Jánostól. (Képpel.) — A Kárpát bércei és vízesései; u. m. ostrjai, priblinai, wiszkoi, gerlachfali, kupferbach, koblbchi. — „Népszokások.” 1. A nápolyi nép szokásai és babonái. 2. Temetés Új-Seelandban. 3. Elevenen temetés a wine-reknél. 4. Szegény la-adalom Irlandban. 5. Férjhez adás keleten. 6. Angol népbabona. 7. Eladó leányok a vadnépekénél. — Jauris leánya. (Költemény). — Párszó a méhesetről. — Hasznos tudnivalók tára. — A strucz máhérszól. — Hasznos tudnivalók tára. — Tapasztalás és élethölcsőség. — „A gondviselés keze.” (Képpel.) — Népdalok és Adomák. (Képpel.) Ára 30 kr.
„Hónvéd és nemzetőri naptár.” Tartalma: „Mártius 16. 1877.” Költemény Lukács Ödöntől. (Képpel.) Mehemed Ali. (Képpel.) — Katonai hátrézelék alkotmánya és igazgatása 1848 előtt. — „Éghajlati és természeti évszakok a földnek különböző részein, u. m. Senegambia, 2. Felső Guinea, 3. Észak-Négerországi 4. Alsó Guinea, 5. Congó, 6. A hottenottok országa. 7. Madagaskár. 8. Kapland. 9. Szt. Iona szigete. 10. A nap-térítői éghajlat. 11. A kanári szigetek. 12. Madora. 13. Az azorok éghajlata. 14. Nyugat-India. 15. A arabiai szigetek. 16. Mexico. 17. California. 18. Peru. 19. Brazília. 20. Guiana, 21. U. Grauada. 22. Konstantinápoly. 23. Malta. 24. Szcizilia. 25. Nápoly. 26. Roma. 27. Portugallia. 28. Spanyolország. 29. Franciaország. 30. Tessin. 31. Az ausztriai császárság. 32. Magyarország. 33. Galiczia. 34. Hollandia. 35. Dania. 36. Angolország. 37. Irland. 38. Svédország. 39. Norvégia. 40. Pétervár. 41. Izland. 42. Laponnia. 43. A Gőnczöl világ. 44. Grönland. 45. Az eszkimók tartománya. 46. Nowa-Zembla. 47. Sibiria. 48. Spitzberg. 49. A Gőnczölkörön belől, az északi sark pontjái. — Ázsia nők. (Képpel.) Kossuth Lajos hazánk nagy fia levele a czeledi választókhoz. — Budavár bevétel 1849. (kéz írástul.) — Gazdasági jövendölő. — Adomák. Ára 30 kr.
„Ó és új naptár.” Változatos és igen bő tartalommal. Ára 30 kr.
„Kis képes naptár.” Tartalma: „Egy örömműnep Debreczenben.” Főtitelzet és npos. Révész Bálint tiszántúli superintendens arcképevel. — Egy szegény iskolamester és felesége. (Költ. képpel.) — „Hogyan is lehet házassodni.” (Vig elbeszélés.) — A deáni hónvéd- emlék. (Képpel.) — „A két testvér.” (Költemény Lukács Ödöntől. Képpel.) — A kikelet. — A nyár. — Adomák (Képpel.) Ára 20 kr.

toje lemondása valóban mély álomba szerderíté dalkörünket; — mert midőn az a legszebb virágzásnak örvendett, — akkor jött azaz érzékeny csapás, hogy dalárdánk „Árpád”-ja, Alber József ur családi ügyei miatt kénytelenített lemondai dalkörünk további vezetéséről. — De mi ezt nem hittük visszavonhatlan valóságnak, hanem azon remény ringatott álmainkban, hogy Alber József fölveszi még a karnagyi pálcát s hangsúlyoztatja velünk újból a „Szent az érzet”-et. — Azonban hasztalan reméltünk. — Csalatkozánk. — És most midőn hosszsu álmainkból ébredzünk, — egy ifju vezér — Mácsay Sándor ur a főisk. énekar tehetős vezetője áll előttünk s vállalkozik vezetni Alber hadát. És mi bizton hisszük, hogy e tehetőséges ifju vezérünk minden tekintetben pótolni fogja Alber urat s szívünköl örvendünk, hogy ily ügyes és finom műveltségű egyént, — minő Mácsay ur — megnyertünk vezérül. Ébredjetez tehát dalkedvelők; áldozatok a dalművészetnek! Hisz nincs kedvesebb kötelesség, mint annak áldozni. Mert azzal nemcsak a társadalomnak használunk, de magunknak is a legkelemesebb élvezetet szerezünk meg. „Éljel a dal, az erősít, az vigasztal!” Kelt Debreczenben, 1877. október 31-én. — Egy öreg dalár.

Gyászlap.

Örülj magyar! Nagy-Szeben adja a tárgyat — örülni. Högnye!
Egy lelhűtő sehonnai betolakodott az irodalom templomába — s beállt egy rumony újság szerkesztőjeül. Nyegucnek hívják az ípsét. Ez aztán irt cikkeket. Egy ronditmányában a leggaládabul nyilatkozott a magyarokról, elnevezte kutyáknak stb. stb.
Sajtópert indított ellene a szebeni ügyész. Mi lett az eredmény? A nagy-szebeni esküdtsezk felmentette az ízgatót, a magyar nemzet gyálzóját!
Talán N.-Szeben azt hiszi, hogy Dákó-Rómánia fővárosa lesz? Hát nem magyar ott a polgárság? . . . Bizony rólok mondhatná Berzsenyi: Mi a magyar most? . . . rut sybarita váz.

Mi újság?

* A debreceni ifju tanárok nyilvános előadást fognak tartani 25 kr belépti díj mellett jótékony célra. Kezdeté e hó 9-én 6 óráor. Géressy Kálmán, Nagy Pál, Gergely Károly, Papp József, Nagy Elek, Bekéssy Gyula, tartanak felolvasást. A többi fiatal tanár a bójtben fog ily estélyt rendezni.
* H.-Szoboszlón e hó 4-én szini előadás lesz Kőszeghy Endre igazgatása alatt. A „Falu rosztát” adják elő. A debreceni színház pár tagja is fellép ott.
Halottak estéjén nagy kivilágosítás volt az idén is. A kath. temető nem volt oly fényes mint máskor. A ref. temetők közül a ceglédutcai díszesen nézett ki. A hónvéd sírokon is volt kivilágítás. A kegyelet csak elismerést érdemelhet.
* A török sebesültek javára szerkesztőségünkben ifju Ungvári János ur 5 frtot adományozott. Csatoltuk a „Debrecen” kiadóhivatali gyűjtéséhez.
* Balázs Kálmán ma este a Handlos vendéglőjében játszik.
* A székyei mozgalom nagy feszültségben tartja a közfigyelmet. E népről ma érdekes rajzot közölünk. A derek író nem régt ott járt. Tapasztalatait a „Hasznos Mulattató”-ban adja ki.

A szerkesztő levélsekrenye.

— Budapest. Azt a tárczát szivesen veszem. Gyúdt, Viktori, Endré! buzditás. Szoboszló. Késő jött, azért maradt ki. Ezt még behozhatom. Bözörmény. A levelek nem hullanak. Nagyvárad. Huszura nyulak a jeledés játgola. A „névtelen levelek” irójának. Jó irányu, tárgyilagosa cikkeik örömmel veszem. Itt a közügy mindíg érdekeltésre talál.

Szatmári Károly,

felelős szerkesztő és kiadó tulajdonos.
Főmunkatárs Vadon Sándor.

Bormérés megnyitás.

Van szerercsém a t. közönséget értesíteni, hogy nov. 1-én az „Ujvilág” kávéházban a bormérés megkezdtem, és pedig nálam a legjobb új hegyi borkak literenki árát ott helyben 30 kr, az utcára kivéve 28 kr. Továbbá kapható nálam olesó hideg étel, valamint a legfrisebb kolbász, porciója 15 kr. Mindenféle kávéházi italok kaphatók. Egy jó tekeasztal (billard) is ál a t. közönség rendelkezésére. Este 4 kr. nappal 3 kr.

Tisztelettel:
NAGEL JAKAB,
vendéglős.

Legjobb minőségű

bük k faszén

POSSZERT JÁNOSNÁL
saját erdejéből jutányos áron kapható
Debrecen,

Forgách Károly

ékszerész

DEBRECENBEN

tőpiac, özvegy báró Josincyné háza alatt.

Ajánlja dusan felszerelt üzletét, legújabb divatu ékszerreit, brillant, gyémánt, karperecek, Broschok, függők, gyűrük, medaillonok, férfi s női pecsét-és karika-gyűrük legnagyobb választékban, arany s ezüstből hosszú és kúrta láncok, gyertyatartók, kompot tálak, kanalak, kések, ugyszintén kapható 6 s 12 személyre való evő eszköz tokban, igen izlésteljesen összeállítva.

— Minden darad hiteles próbával el van látva, ugyszintén mindenféle javítások lehető legjutányosabb eszközésére is készséggel ajánlkozik.